

Ki Tawo

Opbiechten, de Joodse manier.

וּדְוֵי מַעֲשֵׂר

Het opbiechten van een tiende.

Dit is een gebod waar we deze week over leren. Het gaat hier om een 3000 jaar oud belastingsysteem dat in Israel opereerde en uitstekend functioneerde. Bedacht door G-d zelf was het volgende principe: er bestond een cyclus van 7 jaar dat uit twee sets van drie jaar en vervolgens een apart zevende jaar bestond.

In het eerste en tweede jaar van de cyclus werd belasting in goederen op de volgende manier betaald. Of het nou ging om graan, vruchten, of groente, elke landeigenaar of boer gaf 2% van zijn oogst aan de priesters. Dit heet Teroema. De priesters vertegenwoordigden iedereen in de dienst van de tempel. Ze waren ook verantwoordelijk voor onderwijs, bezaten geen grond en waren geen zakenlui.

Vervolgens werd er van wat er over bleef, Maaser Rishon, 10% aan de Levieten gegeven. Zij voerden soortgelijke taken voor het hele volk uit.

Van de rest werd nog eens 10% genomen, Maaser Sheni. Deze tweede Maaser of terwijl de tweede tiende werd door de boer naar Yerushalayim gebracht. Daar kon hij zelf van die 10% van zijn oogst eten en genieten. Het was een gelegenheid voor alle boeren om op reis te gaan naar Yerushalayim en daar te genieten van de sfeer. Het was

een manier om de economie in Yerushalayim te versterken. Het vulde de stad met actie en het gaf de boer voldoening zowel materieel als spiritueel.

Hierna was de boer vrij om de rest van zijn oogst voor zichzelf te bewaren, te verkopen of zelf te nuttigen.

In het derde jaar van de cyclus gaf de boer hetzelfde als in jaar 1 en 2. Alleen het laatste deel, Maaser Sheni, de tweede Maaser, de laatste heffing was anders. Die ging niet mee naar Yerushalayim. Het werd aan de armen gegeven, Maaser Ani, de tiende voor de armen.

Behalve de tiende in jaar 3 en 6 kregen de armen elk jaar drie delen van de oogst.

Deel 1. Een boer mocht nooit zijn hele veld oogsten. Hij moest altijd een **hoek** van zijn veld ongeogst laten. De armen mochten daar zelf komen plukken.

Deel 2. Als een boer een deel van zijn oogst was **vergeten** mocht hij niet teruggaan om het alsnog te halen. Dit liet hij achter voor de armen.

Deel 3. Als een deel van de oogst tijdens het plukken **viel**, mocht de boer het niet oprapen. Ook dit deel werd voor de armen achtergelaten.

In het derde jaar van de cyclus ontvingen de armen nog meer. Een tiende van de oogst nadat de delen voor de priesters en de Levieten al afgetrokken waren geweest.

Na het derde jaar begon men overnieuw. Jaar 4 en 5 waren gelijk aan jaar 1 en 2.

2 % voor de priesters, daarna 10% van de rest voor de Levieten en vervolgens 10 % om in Yerushalayim te consumeren.

Jaar 6 was gelijk aan jaar 3.

Het zevende jaar had een speciale status. In dat jaar werden alle velden onbeheerd achtergelaten. Elk individu, boer of niet, had gelijke toegang tot alle wijngaarden, velden en boomgaarden en mocht daar na behoefte plukken. Ook de eigenaar mocht dat, maar alleen wat hij nodig had voor zichzelf, zijn gezin, zijn personeel en zijn dieren. Hij mocht er niet in handelen. Aangezien hij er geen eigendom over had was hij ook niet bij machte om er belasting over te betalen.

JAAR	1ste Heffing	2de Heffing	3de Heffing
1	TEROEMA 2% voor de Priesters	MAASER RISHON 10% voor de Levieten	MAASER SHENI 10% voor de eigenaar om in Yerushalayim te nuttigen
2	TEROEMA 2% voor de Priesters	MAASER RISHON 10% voor de Levieten	MAASER SHENI 10% voor de eigenaar om in Yerushalayim te nuttigen
3	TEROEMA 2% voor de Priesters	MAASER RISHON 10% voor de Levieten	MAASER ONI 10% voor de armen
4	TEROEMA 2% voor de Priesters	MAASER RISHON 10% voor de Levieten	MAASER SHENI 10% voor de eigenaar om

			in Yerushalayim te nuttigen
5	TEROEMA 2% voor de Priesters	MAASER RISHON 10% voor de Levieten	MAASER SHENI 10% voor de eigenaar om in Yerushalayim te nuttigen
6	TEROEMA 2% voor de Priesters	MAASER RISHON 10% voor de Levieten	MAASER ONI 10% voor de armen
7	GELIJKE TOEGANG voor ieder mens en dier		

Zo werd alles geregeld, volgens de wetten van de Torah, de landbouw, alsook de belastingen, voedsel voor de armen en een vakantie naar Yerushalayim.

En nu komt het. Wanneer de cyclus van drie of 6 jaar voorbij was, was er een gebod dat **וידוי מעשר** heet, of terwijl het opbiechten van de tiende.

Wat was dat?

In het vierde jaar of zevende jaar moest de boer controleren of hij wel aan al zijn belastingverplichtingen had voldaan. Misschien was hij niet overal aan toegekomen en een bepaald deel vergeten of gewoon nog niet weggegeven. Misschien lag er nog ergens bij hem in opslag een

hoeveelheid graan of erwten die hij nog schuldig was. Nu was de tijd aangebroken om alles wat hij verzuimd had te geven uit te betalen.

Natuurlijk moest alles, in eerste instantie op het juiste moment in het juiste jaar worden wegegeven. Mocht hij echter iets vergeten zijn, of hij was te druk en is er niet aan toegekomen, dan is het vierde jaar de laatste gelegenheid om alles recht te trekken.

Aangezien er ook nog in de winter van het vierde jaar producten die in het derde jaar waren geplant, geoogst werden, moest de boer tot de lente van het vierde jaar wachten, op de laatste dag van Pesach om liefst in de tempel, maar het kon ook bijvoorbeeld thuis, zijn Maaser (tiende) op te biechten. Hoofdstuk 26 van Dewariem helpt ons verder.

12) “Als je klaar bent om al je tienden van je oogst te geven in het derde jaar, het jaar van de tiende, en je zult het aan de Levi, aan de vreemdeling, aan de wees en de weduwe geven, en jullie zullen eten in jullie poorten en jullie zullen verzadigd zijn.

13) En jij zult zeggen vóór Hashem jouw G-d, “Ik heb uit mijn huis al het heilige verwijderd en ik heb ook gegeven aan de Levi en aan de vreemdeling, aan de wees en aan de weduwe zoals Jouw gebod is, dat je mij geboden hebt. Ik heb Jouw gebod niet overtreden en ik ben niets vergeten.

14) Ik heb er niet van gegeten toen ik rouwde, noch heb ik het speciale deel verwijderd terwijl ik onrein was en ik heb het niet gebruikt voor een lijk. Ik heb naar de stem van Hashem, onze G-d geluisterd, ik heb gedaan zoals Jij mij alles hebt geboden.

15) Kijk vanuit Jouw heilige woonplaats, vanuit de hemel, en zegen Jouw volk, het Joodse volk en het land dat Jij ons geschonken hebt, zoals je het aan onze voorouders hebt gezworen, een land dat met honing en melk vloeit.

Hierbij eindigt het gebod van **וּיְדוּי מַעֲשֵׂר**, het opbiechten van de tiende.

Interessant, maar tegelijkertijd zeer vreemd. Ik lees hier een verklaring maar ik bespeur nergens iets wat op opbiechten zou lijken. Vooralsnog betekent opbiechten dat je benoemt hetgeen je verkeerd hebt gedaan. Dit doen we dagelijks in ons gebed. Ook op Yom Kipoer benoemen we al onze fouten. We hebben spijt, we verontschuldigen ons en nemen verantwoordelijkheid om in de toekomst ons aan de regels te houden.

Deze boer echter vertelt juist dat hij alles naar behoren heeft uitgevoerd. Hij is zelfs niets vergeten. Hij heeft precies alles gedaan zoals G-d hem geboden heeft. Zelfs per ongeluk heeft hij niets overtreden. Hij heeft alles foutloos en perfect uitgevoerd. Waarom wordt deze verklaring dan opbiechten genoemd? Het is juist het tegenovergestelde. Je verklaart dat je alles perfect hebt gedaan en je zelfs niets vergeten bent!

Het is Rav Yosef Ber Soloveitchik die ons gaat helpen om dit te begrijpen.

De Torah geeft ons hier een diepe boodschap: soms moet een mens een verklaring geven hoe goed hij is, hoe fantastisch hij alles gedaan heeft, hoe succesvol hij is. Klopje op je eigen schouder dus.

Niet alleen moet hij het denken. Nee, hij moet het ook hardop zeggen en vertellen, niet vanuit hoogmoed of argwaan maar uit het diepste van zijn hart en met oprechtheid. Want ziet U, geachte lezer, elk mens heeft zo zijn successen, zijn goede kanten, zijn vakken waar hij het hartstikke goed in doet. Hij moet leren om naar dit deel van zijn leven niet alleen te kijken, maar ook te vertellen, te waarderen en er op te teren. Niet alleen moet hij zijn goede kanten bekijken, hij wordt zelfs geboden om

ze op te noemen en te zeggen: “Ik heb het perfect gedaan, ik ben zelfs niets vergeten!”

Blijven er twee vragen over:

- 1) Waarom heet deze declaratie opbiechten? en
- 2) Waarom moet dit aan G-d verteld worden? G-d weet toch al het goede dat hij uitgevoerd heeft!

Als je iets fouts hebt gedaan, dan begrijpen we dat je het op moet noemen. Ook dan weet G-d alles wat je uitgespookt hebt. In dat geval echter heeft de mens het nodig om zichzelf ermee te confronteren. Hij moet zich realiseren wat er gaande is voordat hij er iets aan kan doen. Vandaar dat elke vorm van inkeer met opbiechten begint.

Maar onze boer heeft alles voortreffelijk en uitmuntend ten uitvoer gebracht. Wat is hij aan het opbiechten?

G-d in Zijn Torah, Zijn wijsheid leert ons hoe je moet opbiechten.

Stel je draagt een mooi kledingstuk. Het is gewassen en gestreken en je draagt het bij een bruiloft. Helaas bij het toetje stoot iemand tegen je aan en je zit onder de chocola. Je begeeft je naar een wastafel om de vlekken te verwijderen en onderweg laat iemand zijn bessentaart met poedersuiker en al over je heen vallen. Op dat moment is de zaak hopeloos. Je geeft het op. Als iemand nog een restje soep kwijt moet, dan mag het wel op jouw jurk. Als je het nog een jurk kunt noemen aangezien er een metamorfose heeft plaatsgevonden. Een dweil zou nu een betere benaming voor je kledingstuk zijn.

Hetzelfde geldt voor je persoonlijkheid, je gevoel van eigen waarde. Als er al zoveel op geknoeid is, dan heeft het schoonmaken weinig zin meer. Gooi er dan maar nog wat meer bovenop. Niemand die het

verschil zal merken tussen een vieze dweil en een viezere dweil. Er is geen noodzaak meer om een mooie jurk, een zuivere ziel, te beschermen. Als je van jezelf denkt dat alles bij jou een mislukking is, dat je vies en onwaardig bent en dat je medemens en G-d jou niet respecteren en waarderen, ja, wat het heeft het dan voor zin om op te biechten en de smeerbeel te verwijderen. Je zit toch al onder de vlekken...nee, je bent zelf één grote vlek. Als je zo in het leven staat dan zul je nooit tot inkeer kunnen komen. Dan ga je niet eens beginnen om je fouten te wassen. Het heeft toch geen zin. Wel eens iemand tegen gekomen die zegt: "Ik doe toch altijd alles fout!" Het gaat zelfs nog een stapje verder; in zo'n geval neem je niet eens verantwoordelijkheid voor je daden. Waarom zou je? Het maakt toch geen enkel verschil.

Nee, vertelt de Torah ons. Wil je tot inkeer komen, ga dan eens eerst aan jezelf vertellen, hardop, in de tempel, wie jij bent. Een schepsel in het evenbeeld van G-d gemaakt. Een persoon die ver boven zijn vlekken uitsteekt, iemand die zich niet laat definiëren door negatieve punten. Ja, er is hier en daar misschien wel een vlekje, maar ik ben dat vlekje niet. Ik heb successen geboekt. Ik heb mijn plicht gedaan. Ik ben een goede persoon, die alles wat mij niet toebehoort gegeven heeft aan wie het moest ontvangen. Ik ben de baas over mijzelf. Als ik de mist in ga, dan kan ik dat corrigeren want ik heb oneindig veel kracht, potentie en mogelijkheden. Ik laat de regie bij mijzelf. Ik heb controle en als het fout gaat dan is het precies dat, een vlekje op een prachtige mooie jurk. De jurk is elegant en daar hoort geen vlekje op. Het vlekje wordt meteen verwijderd. Maar op een dweil? Wie maakt zich druk om een schoonmaak doek, vuil, vuiler of nog vuiler.

Ik heb mij misschien vergist, maar **ik** ben geen vergissing. Ik kan kiezen hoe ik mij verhoud tot het verleden en daardoor ook tot het heden en

de toekomst. Als ik mij goed voel en mij realiseert wat ik waard ben dan zal ik automatisch deze waarde willen behouden en elk vlekje willen corrigeren.

Ik wacht ook niet op complimenten en erkenning van anderen. Dit doe ik helemaal zelf. Het is een verplichting, één van de mitswot die ons geboden is. Ik ga het liefst naar de heiligste plek op aarde, de tempel in Yerushalayim en daar ga ik zelf hardop vertellen hoe fantastisch en vlekkeloos ik ben. Zelfs per ongeluk heb ik niets verzuimd. Ik ben niet afhankelijk van de waardering van anderen.

De Torah leert ons dat elke vorm van inkeer en opbiechten begint met het opnoemen van je eigen waarde. De basis voor inkeer is het verklaren van hoe je alles perfect hebt uitgevoerd, je hebt zelfs geen enkele steek laten vallen.

Daarom wordt deze parasha gelezen vlak voor Rosh Hashana en Yom Kipoer. Het is weleens waar geen opbiechten, maar het is daar wel de voorwaarde en de inleiding voor.

Wat een waardevolle les, wat een speciaal leermoment!

Proef je successen, benadruk ze en toon het mooie en pure in jezelf en in anderen. Wil je verandering in het gedrag bewerkstelligen van jezelf of een familielid? Ga dan eerst kijken of er überhaupt een wilskracht en potentieel aanwezig is. Zorg dat de mensen om je heen (jezelf inbegrepen) positief geluid horen. Zorg dat jij jouw goede daden "opbiecht". Vanuit dit positieve gevoel zul jij de wilskracht in jezelf ontdekken om op te biechten, spijt te betuigen en verantwoordelijkheid voor jouw gedrag in de toekomst nemen.

Alleen als je in jezelf gelooft dat jij een prachtig schoon en mooi kledingstuk bent waar incidenteel een klein vlekje op terecht is gekomen, zul je bij machte zijn om de viezigheid te verwijderen.

Wanneer je dit positief gevoel bij jezelf weet te ontdekken en te ontplooien zul jij het ook aan je medemens kunnen doorgeven. Je zult in staat zijn om je kinderen, je levenspartner, je buurvrouw en de bakker in een zuiver en schoon daglicht te beschouwen. Nu ben je klaar voor Rosh Hashana, het Joodse Nieuwjaar en Yom Kipoer. Het zijn dagen van inkeer en bezinning.

Met de wetenschap dat er een fantastische kern in jouw hart en ziel ligt zul je in staat zijn dit jaar om je vlekjes te reinigen, met liefde en respect naar jezelf en je medemens!

Shabbat Shalom en

Shana Tova!

Bracha Heintz

Gebaseerd op een les van Rav YY Jacobson